

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII SZKOŁA PODSTAWOWA IM.A.FIEDLERA W PRZYBOROWIE DLA KLAS V–VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Rok szkolny 2026/2027

1. Podstawa prawna

Wymagania edukacyjne z geografii opracowano na podstawie:

- ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe,
- rozporządzenia Ministra Edukacji w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej,
- obowiązującej w roku szkolnym 2026/2027 podstawy programowej geografii dla klas V–VIII szkoły podstawowej,
- statutu szkoły,
- wewnętrznych zasad oceniania,
- programu nauczania geografii przyjętego do realizacji w szkole.

2. Cele oceniania osiągnięć ucznia z geografii

Ocenianie osiągnięć ucznia ma na celu:

- rozpoznawanie stopnia opanowania wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej;
- informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć i postępach w nauce;
- udzielanie uczniowi informacji zwrotnej dotyczącej jego mocnych stron oraz obszarów wymagających doskonalenia;
- motywowanie ucznia do dalszej pracy;
- rozwijanie samodzielności, odpowiedzialności i zainteresowań geograficznych;
- kształtowanie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji geograficznej;
- rozwijanie umiejętności posługiwania się mapą;
- kształtowanie umiejętności analizowania, porównywania, wyjaśniania i wnioskowania;
- rozwijanie umiejętności wykorzystywania wiedzy geograficznej w życiu codziennym;
- kształtowanie postaw odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze i przestrzeń geograficzną.

Podstawa programowa podkreśla, że geografia powinna łączyć wiedzę o środowisku przyrodniczym z wiedzą społeczno-ekonomiczną i humanistyczną oraz rozwijać umiejętność rozumienia zależności między człowiekiem a środowiskiem.

3. Ogólne wymagania edukacyjne

Uczeń na lekcjach geografii powinien:

- znać i poprawnie stosować podstawowe terminy geograficzne;
- wskazywać i lokalizować obiekty geograficzne na mapie;
- posługiwać się mapą ogólnogeograficzną, fizyczną, polityczną, tematyczną, turystyczną i cyfrową;
- korzystać z atlasu geograficznego;
- odczytywać informacje przedstawione na mapach, wykresach, diagramach, tabelach i fotografiach;
- wykonywać proste obliczenia geograficzne;
- analizować dane statystyczne;
- przedstawiać informacje geograficzne w formie opisowej, graficznej, tabelarycznej i kartograficznej;
- wyjaśniać związki przyczynowo-skutkowe zachodzące w środowisku geograficznym;
- porównywać zjawiska i procesy zachodzące w różnych miejscach;
- formułować wnioski na podstawie materiałów źródłowych;
- korzystać z technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- prowadzić obserwacje i pomiary terenowe;
- współpracować podczas pracy indywidualnej, grupowej i projektowej;
- dostrzegać wpływ działalności człowieka na środowisko;
- proponować działania służące ochronie środowiska;
- wykorzystywać wiedzę geograficzną w życiu codziennym.

4. Wymagania edukacyjne – klasa V

I. Mapa Polski

Uczeń:

- zna podstawowe elementy mapy;
- rozpoznaje znaki kartograficzne;
- korzysta z legendy mapy;
- określa kierunki geograficzne;
- posługuje się skalą mapy;
- oblicza rzeczywistą odległość na podstawie skali;
- odczytuje informacje z mapy Polski;
- rozpoznaje podstawowe elementy środowiska geograficznego Polski;
- korzysta z planu najbliższej okolicy;
- orientuje mapę w terenie;
- wykorzystuje mapę papierową i cyfrową.

II. Krajobrazy Polski

Uczeń:

- rozpoznaje podstawowe krajobrazy Polski;
- wskazuje na mapie krainy geograficzne;
- opisuje charakterystyczne cechy krajobrazów;
- rozpoznaje krajobrazy na podstawie fotografii, opisów i materiałów filmowych;
- wskazuje elementy przyrodnicze i antropogeniczne krajobrazu;
- wyjaśnia zależności między składnikami krajobrazu;
- dostrzega wpływ człowieka na krajobraz;
- charakteryzuje krajobraz najbliższej okolicy;
- wskazuje walory przyrodnicze i kulturowe wybranych regionów Polski.

III. Lądy i oceany na Ziemi

Uczeń:

- wskazuje kontynenty i oceany na mapie świata;
- zna położenie geograficzne kontynentów;
- posługuje się mapą świata;
- określa położenie wybranych obiektów geograficznych;
- rozpoznaje podstawowe elementy środowiska przyrodniczego kontynentów;
- porównuje wybrane kontynenty;
- wskazuje przykłady zróżnicowania środowiska przyrodniczego świata.

IV. Krajobrazy świata

Uczeń:

- rozpoznaje wybrane krajobrazy świata;
- wskazuje ich rozmieszczenie na mapie;
- opisuje ich główne cechy;
- wyjaśnia zależność między klimatem a roślinnością i światem zwierząt;
- porównuje wybrane krajobrazy;
- rozpoznaje krajobrazy na fotografiach;
- wskazuje przykłady przystosowania człowieka do warunków środowiska;
- dostrzega konieczność ochrony różnorodności przyrodniczej.

5. Wymagania edukacyjne – klasa VI

V. Ruchy Ziemi

Uczeń:

- wyjaśnia ruch obrotowy i obiegowy Ziemi;
- określa następstwa ruchów Ziemi;
- wyjaśnia zjawisko dnia i nocy;
- wyjaśnia występowanie pór roku;

- posługuje się terminami: równik, zwrotnik, koło podbiegunowe;
- określa wysokość Słońca nad horyzontem;
- wyjaśnia występowanie dnia i nocy polarnej;
- wykorzystuje globus i mapy do wyjaśniania ruchów Ziemi.

VI. Współrzędne geograficzne

Uczeń:

- zna pojęcia: równik, południk, równoleżnik;
- rozróżnia szerokość i długość geograficzną;
- odczytuje współrzędne geograficzne;
- określa położenie punktów na mapie;
- wskazuje półkule;
- posługuje się siatką geograficzną;
- wykorzystuje współrzędne geograficzne do lokalizowania obiektów.

VII. Geografia Europy

Uczeń:

- wskazuje Europę na mapie świata;
- określa położenie Europy;
- charakteryzuje środowisko przyrodnicze Europy;
- wskazuje najważniejsze pasma górskie, niziny, rzeki i jeziora;
- opisuje zróżnicowanie klimatyczne Europy;
- charakteryzuje ludność Europy;
- wskazuje najważniejsze państwa Europy;
- analizuje zróżnicowanie gospodarcze państw europejskich;
- wyjaśnia znaczenie Unii Europejskiej;
- analizuje wybrane problemy społeczne i gospodarcze Europy.

VIII. Sąsiedzi Polski

Uczeń:

- wskazuje państwa sąsiadujące z Polską;
- lokalizuje je na mapie;
- charakteryzuje ich środowisko geograficzne;
- opisuje ludność i gospodarkę wybranych państw;
- porównuje Polskę z wybranymi państwami sąsiednimi;
- wskazuje przykłady współpracy Polski z państwami sąsiednimi;
- korzysta z map, danych statystycznych i innych źródeł informacji.

6. Wymagania edukacyjne – klasa VII

Klasa VII poświęcona jest przede wszystkim geografii Polski, analizowanej również na tle Europy.

IX. Środowisko przyrodnicze Polski

Uczeń:

- określa położenie Polski w Europie;
- wskazuje państwa sąsiadujące z Polską;
- opisuje przebieg granic Polski;
- zna podstawowe informacje dotyczące budowy geologicznej Polski;
- charakteryzuje rzeźbę powierzchni Polski;
- wyjaśnia wpływ procesów geologicznych i działalności lądolodu na rzeźbę Polski;
- charakteryzuje klimat Polski;
- wyjaśnia czynniki wpływające na klimat;
- charakteryzuje sieć rzeczną Polski;
- wskazuje najważniejsze rzeki i jeziora;
- opisuje Morze Bałtyckie;
- charakteryzuje gleby, roślinność i zwierzęta Polski;
- wykazuje zależności między elementami środowiska przyrodniczego.

X. Ludność Polski

Uczeń:

- analizuje rozmieszczenie ludności Polski;
- wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia;
- analizuje strukturę ludności;
- interpretuje piramidę wieku i płci;
- charakteryzuje przyrost naturalny;
- wyjaśnia zjawiska migracyjne;
- charakteryzuje procesy urbanizacyjne;
- wskazuje największe miasta Polski;
- analizuje zmiany liczby ludności Polski.

XI. Rolnictwo i przemysł Polski

Uczeń:

- charakteryzuje warunki rozwoju rolnictwa;
- wskazuje najważniejsze obszary rolnicze Polski;
- analizuje strukturę użytkowania ziemi;
- charakteryzuje główne uprawy i hodowlę;
- wyjaśnia wpływ warunków przyrodniczych i społeczno-ekonomicznych na rolnictwo;
- charakteryzuje najważniejsze gałęzie przemysłu;
- wskazuje główne okręgi i obszary przemysłowe;

- analizuje przemiany zachodzące w polskim przemyśle;
- wyjaśnia znaczenie surowców mineralnych dla gospodarki.

XII. Usługi

Uczeń:

- charakteryzuje transport Polski;
- wskazuje najważniejsze szlaki transportowe;
- analizuje znaczenie transportu dla gospodarki;
- charakteryzuje handel;
- wyjaśnia znaczenie usług;
- analizuje rozwój turystyki;
- wskazuje najważniejsze walory turystyczne Polski;
- ocenia znaczenie turystyki dla gospodarki regionów.

XIII. Polska w Europie i na świecie

Uczeń:

- określa miejsce Polski w Europie;
- charakteryzuje znaczenie Polski w gospodarce europejskiej;
- analizuje związki Polski z innymi państwami;
- wyjaśnia znaczenie współpracy międzynarodowej;
- analizuje wybrane problemy społeczno-gospodarcze Polski;
- wskazuje związki między gospodarką Polski a gospodarką światową;
- wykorzystuje dane statystyczne do oceny sytuacji społeczno-gospodarczej Polski.

7. Wymagania edukacyjne – klasa VIII

XIV. Zróżnicowanie społeczno-gospodarcze świata

Uczeń:

- charakteryzuje zróżnicowanie społeczno-gospodarcze świata;
- wskazuje państwa wysoko i słabo rozwinięte;
- analizuje podstawowe mierniki poziomu rozwoju;
- interpretuje dane statystyczne;
- wyjaśnia przyczyny nierówności społeczno-gospodarczych;
- analizuje procesy globalizacji;
- wyjaśnia znaczenie współpracy międzynarodowej.

XV. Afryka

Uczeń:

- określa położenie Afryki;
- charakteryzuje środowisko przyrodnicze kontynentu;
- analizuje zróżnicowanie klimatyczne;
- charakteryzuje ludność Afryki;
- opisuje gospodarkę wybranych państw;

- analizuje problemy społeczno-gospodarcze kontynentu;
- wyjaśnia przyczyny występowania pustyń i problemów z dostępem do wody;
- przedstawia możliwości rozwoju wybranych państw Afryki.

XVI. Azja

Uczeń:

- określa położenie Azji;
- charakteryzuje środowisko przyrodnicze kontynentu;
- analizuje zróżnicowanie klimatyczne;
- charakteryzuje ludność Azji;
- wskazuje największe państwa i aglomeracje;
- analizuje rozwój gospodarczy wybranych państw;
- charakteryzuje Japonię, Chiny i Indie;
- wyjaśnia przyczyny szybkiego rozwoju gospodarczego wybranych państw Azji;
- analizuje problemy społeczne i środowiskowe kontynentu.

XVII. Ameryka Północna i Południowa

Uczeń:

- wskazuje Amerykę Północną i Południową na mapie;
- charakteryzuje środowisko przyrodnicze obu kontynentów;
- analizuje zróżnicowanie ludności;
- charakteryzuje gospodarkę Stanów Zjednoczonych;
- opisuje wybrane państwa Ameryki Południowej;
- analizuje znaczenie Amazonii;
- wyjaśnia problemy związane z wylesianiem;
- porównuje poziom rozwoju wybranych państw.

XVIII. Obszary okołobiegunowe

Uczeń:

- wskazuje obszary okołobiegunowe na mapie;
- charakteryzuje środowisko przyrodnicze Antarktydy;
- opisuje warunki życia w obszarach polarnych;
- wyjaśnia znaczenie badań naukowych prowadzonych w regionach polarnych;
- przedstawia znaczenie Antarktydy dla środowiska Ziemi;
- analizuje skutki zmian klimatu w obszarach polarnych;
- wyjaśnia konieczność ochrony obszarów okołobiegunowych.

8. Kryteria oceniania osiągnięć ucznia

Ocena celująca – 6

Uczeń:

- w pełni opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania;
- samodzielnie i twórczo rozwiązuje problemy geograficzne;
- sprawnie posługuje się mapami i innymi źródłami informacji;
- prawidłowo analizuje dane statystyczne;
- formułuje samodzielne, logiczne i pogłębione wnioski;
- dostrzega złożone zależności między elementami środowiska;
- wykorzystuje wiedzę geograficzną w sytuacjach problemowych;
- podejmuje dodatkowe działania, projekty lub zadania rozwijające zainteresowania geograficzne;
- prezentuje wysoki poziom samodzielności i aktywności.

Ocena bardzo dobra – 5

Uczeń:

- bardzo dobrze opanował wiadomości i umiejętności określone programem;
- samodzielnie analizuje mapy, wykresy, tabele i fotografie;
- poprawnie posługuje się terminologią geograficzną;
- wyjaśnia zależności przyczynowo-skutkowe;
- samodzielnie formułuje wnioski;
- poprawnie wykonuje zadania wymagające zastosowania wiedzy w praktyce;
- sprawnie korzysta z różnych źródeł informacji.

Ocena dobra – 4

Uczeń:

- opanował większość wiadomości i umiejętności;
- poprawnie posługuje się podstawowymi terminami geograficznymi;
- potrafi korzystać z mapy i atlasu;
- analizuje proste wykresy, tabele i diagramy;
- rozwiązuje typowe zadania geograficzne;
- potrafi wyjaśnić podstawowe zależności;
- z niewielką pomocą nauczyciela formułuje poprawne wnioski.

Ocena dostateczna – 3

Uczeń:

- opanował podstawowe wiadomości i umiejętności;
- rozpoznaje podstawowe obiekty geograficzne;
- potrafi wskazać podstawowe informacje na mapie;
- zna najważniejsze pojęcia i terminy;
- wykonuje proste zadania geograficzne;
- z pomocą nauczyciela analizuje mapy, wykresy i dane;
- potrafi przedstawić podstawowe informacje dotyczące omawianych zagadnień.

Ocena dopuszczająca – 2

Uczeń:

- opanował wiadomości i umiejętności niezbędne do dalszego kształcenia;
- rozpoznaje podstawowe pojęcia geograficzne;
- z pomocą nauczyciela odczytuje podstawowe informacje z mapy;
- wskazuje wybrane obiekty geograficzne;
- wykonuje najprostsze zadania;
- podejmuje próby samodzielnego rozwiązywania problemów;
- wymaga wsparcia w analizowaniu materiałów źródłowych.
-

9. Sposoby sprawdzania osiągnięć ucznia

Osiągnięcia ucznia mogą być sprawdzane poprzez:

- sprawdziany i prace klasowe;
- kartkówki;
- odpowiedzi ustne;
- pracę z mapą;
- zadania praktyczne;
- analizę wykresów, tabel, diagramów i danych statystycznych;
- pracę z tekstem źródłowym;
- zadania problemowe;
- projekty edukacyjne;
- prezentacje;
- obserwacje i pomiary terenowe;
- ćwiczenia wykonywane podczas lekcji;
- aktywność ucznia;
- pracę indywidualną i grupową;
- zadania domowe, jeżeli są zlecane zgodnie z obowiązującymi w szkole zasadami.

10. Szczególne znaczenie pracy z mapą

Ze względu na specyfikę przedmiotu szczególną rolę w ocenianiu osiągnięć ucznia odgrywa umiejętność:

- czytania mapy;
- korzystania z legendy;
- określania kierunków geograficznych;
- posługiwania się skalą;
- odczytywania wysokości i głębokości;
- odczytywania współrzędnych geograficznych;
- lokalizowania obiektów geograficznych;
- analizowania map tematycznych;
- porównywania informacji przedstawionych na różnych mapach;

- wyciągania wniosków na podstawie mapy.

11. Dostosowanie wymagań edukacyjnych

Wymagania edukacyjne dostosowuje się do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia oraz jego możliwości, zgodnie z zaleceniami zawartymi w:

- opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej;
- orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego;
- rozpoznaniu indywidualnych potrzeb ucznia dokonany przez szkołę;
- innych dokumentach i zaleceniach uprawnionych specjalistów.

Dostosowanie może obejmować w szczególności:

- dostosowanie formy poleceń;
- wydłużenie czasu pracy;
- ograniczenie liczby zadań;
- stosowanie dodatkowych objaśnień;
- umożliwienie korzystania z określonych pomocy dydaktycznych;
- dostosowanie sposobu prezentowania materiału;
- stosowanie map, schematów, ilustracji i innych pomocy wizualnych;
- uwzględnianie indywidualnego tempa pracy ucznia.

Dostosowanie wymagań nie oznacza obniżenia wymagań wynikających z podstawy programowej, lecz dostosowanie sposobu osiągania i sprawdzania tych wymagań do indywidualnych możliwości ucznia.